

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > בלבבי-ב 004 חושי הנשמה והכח לגלותם

בלבבי-ב 004 חושי הנשמה והכח לגלותם

את הקב"ה ניתן לחוש רק ע"י הנשמה

נתבאר לפנינו, שישנה אמונה שבשכל וישנה אמונה שבלב, והחילוק בין ידיעת האמונה בשכל לבין אמונת הלב הוא, שבשכל זו ידיעה של מושכלות, משא"כ בלב זוהי מציאות שאדם חש בה. כמו שהוא רואה שומע, כך הוא חש את בורא העולם.

כדי שאדם אכן יוכל לחוש את בורא העולם כמציאות מוחשית, עליו לעורר בעצמו כח מסויים, ואם עד עכשיו איננו חשים את הרבש"ע, אות הוא כי חוש זה עדיין נעלם אצלנו.

מהו אותו חוש שעל ידו ניתן לחוש את בורא העולם, ואיך מביאים את החוש הזה לידי גילוי.

כפי שביארנו, אדם צריך לחוש את הבורא ית' כמו שהוא חש את היד ואת הרגל של עצמו, כלומר אין זה חוש חיצוני של מישוש היד, אלא חוש של עצם ההויה. באדם ישנם רמ"ח אברים ושס"ה גידים, והחוש שחש הוא את איבריו הוא חוש ההויה.

עתה נתבונן ונבין: אם אדם רוצה לחוש את בורא העולם, להרגיש שהקב"ה חלק ממנו, האם זהו חוש ששייך לגוף? הרי על בורא העולם נאמר: "אין לו דמות הגוף ולא ישיגוהו משיגי הגוף". הקב"ה משולל מכל מציאות של גשמיות. פשוט וברור, אפוא, מעל לכל ספק, כי לחוש עם חושי הגוף את הרבש"ע זהו דבר שלא יתכן לעולם!

כשחז"ל אומרים לנו ש"קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא", כוונתם על הנשמה שהיא חלק אלו-ק ממעל, חלק מהאלוקות כביכול, מהאין סוף. אם כן, חלק אחד שרוצה להרגיש את חלקו השני, יכול להרגיש. אבל הגוף שאיננו חלק אלו-ק ממעל, ודאי שאינו יכול לחוש את הרבש"ע.

האופן היחיד שעל ידו יכול האדם להרגיש את החלק אלו-ק ממעל, להרגיש שהקב"ה הוא עצם הווייתו - הוא רק ע"י הנשמה. הנשמה היא חלק עצמיות כביכול מבורא העולם.

אם האדם משתמש עם גופו, בהכרח שלא יוכל לחוש את בורא העולם כחלק מעצמו, ואם הוא חש כך - הרי הוא בעל דמיון נפלא שאין כמותו, וזוהי טעות גמורה! רק כאשר האדם משתמש עם נשמתו, בנקודת האלוקות שנמצאת בו ובכל יהודי ויהודי, אז יכול הוא להרגיש את התפשטות האלוקות, ואת שורש האלוקות - הקב"ה.

זוהי בעצם הסיבה הפשוטה לכך, שכל שאינו עמל בדרך המביאה את האדם לדבקות, עדיין אינו מרגיש את הקב"ה כמציאות. כי כל זמן שאדם משתמש עם חושי הגוף ועם הכרת שכלו, אין שום דרך בעולם שהוא יגיע לקב"ה וירגיש אותו, כיון שהגוף - וגם השכל, שהוא חלק ממרכיבי הגוף והנקודה הגבוהה שבגוף - אינו יכול בשום פנים ואופן להרגיש את הרבש"ע. הגוף איננו חלק אלו-ק ממעל, וכיון שכך אין בכוחו להרגיש אלוקות! הקב"ה והגוף הם שני

עולמות נפרדים, החוש של הגוף והקב"ה הם שני דברים שאינם מתחברים יחד. [ודאי שבעומק ישנה בחינת לית אתר פנוי מיניה, ואכמ"ל].

אם כן, לפני הכל עיקר עבודת האדם היא להכיר את נשמתו, להכיר את האלוקות השורה בו, ומכח זה יוכל להכיר גם את החלק השני, את הקב"ה.

אמונה שבלב - אצל יהודי ולא אצל גוי

אמונה של ידיעה שכלית שייכת אצל כל אדם, ואפילו אצל גוי, אבל אמונה שבלב, שייכת רק אצל יהודי, כיון שמה שחש את מציאות הבורא הוא חלק האלו-ק ממעל, וחלק אלו-ק ממעל יש רק ליהודי ולא לגוי. "קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא", אבל גוי אינו יכול לחוש את בורא העולם כמציאות. יכול הוא רק לראות את הנהגתו, ולהכיר שהוא אלוקי האלוקים ואדוני האדונים, אבל לחוש את הבורא כמציאות מוחשית, זוהי נחלתם של היהודים בלבד.

כל זמן שהאמונה של האדם נמצאת רק בשכלו, בידיעה בעלמא, הוא נשאר עדיין ח"ו במדרגת גוי. הוא אינו משתמש עם הכח של היהודי שיש בו, רק עם ה"חכמה בגויים תאמין", אבל "תורה בגויים - אל תאמין" כי "קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא", וכשם ש"תורה בגויים אל תאמין", כך גם אמונה של מציאות בחוש אצל הגויים אל תאמין שהיא קיימת.

נמצא, אפוא, שאם אדם רוצה להגיע באמת לאמונה אמיתית, לאמונה בחוש, לחוש את הקב"ה כמציאות גמורה, מציאות של חלק מההויה של האדם - מוכרח הוא להגיע לנשמתו, וכשיגיע לנשמתו, שם פשוט וברור שיחוש את בורא העולם.

כשזוכה אדם להגיע לנשמת עצמו, באופן טבעי, טבעה של נשמה שהיא חשה את בורא העולם, כי הבורא ית' והנשמה חד הם. אין צורך בעבודה מסויימת על מנת שהנשמה תרגיש את בורא העולם, כי הנשמה בעצם מציאותה חשה את חלקה השני, את הקב"ה בכבודו ובעצמו. הנקודה היסודית היא איך אדם יכול להגיע למצב שנשמתו תהיה אצלו בגלוי והוא יחיה אתה ויחוש אותה, וכשהוא יחוש אותה הוא יחוש את הבורא עולם. [אמנם, בעומק ישנה בחינת עבודה של ביטול הנשמה לאלוקות, ואכמ"ל].

נתבונן, אפוא, מעט בשורש היצירה, ובעזרשי"ת נבין עד כמה הדברים ברורים ומחוזרים, בבחינת "בפיך ובלבבך לעשותו".

"ויהי האדם לנפש חיה" - לרוח ממללא

יצירת נשמתם של ישראל קדמה לעולם. בבריאת העולם נבראו הכלים הגשמיים, אבל המציאות הזכה של הנשמה של כל אחד מאתנו, קדמה לבריאת העולם הגשמי, כמאמרם ז"ל "ישראל עלו במחשבה תחילה להבראות" (ב"ר א, ד).

לפי"ז יש להתבונן, אם כן מה נברא ביום הששי שבו נברא האדם?

נאמר בפסוק: "ויצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב, ז). כלומר, אותה "נשמת חיים" לא התחדשה ביום הששי, כדברי הזוהר הקדוש הידועים "מאן דנפח מדיליה נפח" - נפיחת הנשמה היא נפיחה מעצמותו יתברך, זהו חלק אלו-ק ממעל. הנשמה האלוקית קדמה לבריאה, וביום השישי לבריאת העולם בא הקב"ה וחיבר את הנשמה אל הגוף הגשמי, החומרי.

ומה יצא מאותה יצירה של נשמה וגוף?

אומר הפסוק: "ויהי האדם לנפש חיה" (שם), וידועים דברי התרגום: "והות באדם לרוח ממללא". בפסוק זה טמון כל הכח האמיתי לעורר את נשמת האדם.

כשבין את צורת הרכבת הגוף והנשמה ע"י הקב"ה, ומה נולד מאותה הרכבה - נבין גם איך לחזור לשורש

ההרכבה - לנשמה.

"ויהי האדם לנפש חיה - לרוח ממללא". הפסוק מלמדנו כאן סוד נורא: שחיבור של גוף ונשמה יוצר באדם כח של "דיבור". הכח של התחברות הגוף והנשמה, הוא כח הדיבור!

מהדברים הללו נלמד את היסוד האמיתי לעבודה תמימה: הכח לעורר את הנשמה הוא ה"רוח ממללא" שבאדם!! בו מתחבר כח הנשמה עם הגוף, וכשהאדם משתמש עם כח הדיבור בצורה הנכונה, ביכולתו לעורר את כח הנשמה שקדמה לעולם, לעורר את ה"מאן דנפח - מדיליה נפח" ולהתחבר אל האלוקות ממש.

כשאדם זוכה להשתמש עם כח זה על מנת לעורר את הנשמה ולהכירה, וממילא יזכה להכיר גם את חלקה השני של הנשמה - הקב"ה.

כח הדיבור מחבר את הנשמה אל הגוף

נפשיט מעט את הדברים וכך אולי בעזרשי"ת נבין אותם היטב.

משל למה הדבר דומה: אדם נכנס לחנות וקנה מיקסר. הוא קיבל קופסא גדולה שבתוכה חלקים רבים: האחד כדי להקציף בו, השני כדי ללוש עיסה, עם השלישי טוחנים ועם הרביעי מרסקים וכו'.

כשהגיע לביתו וביקש להשתמש במיקסר שקנה, הוציא את המכשיר מן הקופסה, הרכיב את החלקים, שם את העיסה בתוכו, אבל - המכשיר לא עבד! הוא לא הבין מה קורה. הוא חשב אולי החלק שאתו לשים את העיסה מקולקל, ולכן ניסה חלק אחר. הוא הרכיב את החלק המיוחד להקציף עוגות, אך גם חלק זה לא עבד. וכך גם החלק הקוצץ ירקות.

"כנראה שהמכשיר מקולקל", אמר לעצמו. "לא נורא, לשם כך הרי ניתנה לי תעודת אחריות".

הוא חזר לחנות, ניגש אל המוכר ואמר לו: "ממש מצטער, אתם ודאי אנשים טובים, וחנות שמכבדת את עצמה, אך גם בחנות כזו יכולה להיות לפעמים תקלה. כנראה המכשיר מקולקל. אין לי שום טרוניות, אבל שילמתי עליו במיטב כספי, וכעת מבקש אני להחליפו".

"טוב", אמר המוכר, "הבה ונבדוק יחדיו את המכשיר".

הוציא המוכר את המכשיר מן הקופסה, הרכיב את החלקים, **הכניס את התקע לשקע**, וב"ה הכל פעל כראוי...

פנה המוכר לקונה ואמר לו: "אולי יש הפסקת חשמל אצלך בבית, או אולי ישנה איזו תקלה בשקע שבו השתמשת?"

"לא ולא!", ענה הקונה, "הסיבה שונה לחלוטין. לא היה כתוב בהוראות השימוש של המכשיר שעלי להכניס את התקע החשמלי לשקע. הוא פשוט נשאר בחוץ... הרכבתי את כל החלקים כמו שכתוב, לחצתי על הכפתור, והמכשיר לא עבד! זוהי, אם כן, רשלנות של היצרן שלא כתב זאת בהוראות השימוש..."

נענה המוכר ואמר בחיוך: "היצרן לא חשב שישנם אנשים כמוך. הוא היה בטוח שאת הנקודה הפשוטה הזו כל אחד מבין. אולי באמת כדאי להודיע ליצרן שצריך להוסיף עוד פרט אחד בהוראות: להכניס את התקע לשקע..."

הקב"ה יצר את האדם. אדם זה הוא כל יהודי באשר הוא שם. והקב"ה נתן לכל יחיד ויחיד את התורה. כולנו היינו במעמד הר סיני וקבלנו את התורה, כמו שנאמר: "כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום לפני ה' אלוקינו ואת אשר איננו פה עמנו היום" (דברים כט, יד), והקב"ה אומר לנו: "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע... העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים" (שם ל, טו-יט).

אם כן, אדם מחפש את אותם "חיים". מה הוא עושה? מתחיל ללמוד, לקיים מצוות וכו'. אבל הרי יש לנו פסוק מזמן היצירה מה הם "חיים" באמת: "ויהי האדם לנפש חיה", מלשון "חיים", וזאת רק ע"י הרכבת הנשמה עם הגוף. לימוד תורה וקיום מצוות שאינם נעשים בשיתוף הנפש החיה שנתן בנו הקב"ה, אינם יכולים להביא לקירבה חושית לבורא ית'. יש באדם כלי - הגוף - בו מונחת נקודת החיות הפנימית - הנשמה. ואם האדם אינו משתמש אלא עם הגוף, בלא שיתוף הנשמה, מה הפלא שאינו מתדבק בבוראו בחוש ע"י ריבוי תורה ומצוות! ואחרי כן האדם שואל מדוע התורה אינה מביאה אותו אל הקב"ה? מדוע מעשי המצוות אינם מקרבים אותו אל הקב"ה?

התשובה היא: כמו במשל שיש מיקסר, אבל אין לו חיות של חשמל, כך גם בנמשל: יש כאן גוף שאין לו חיות של נשמה. העבודה היא "ובחרת בחיים", ובלי נשמה אי אפשר לבחור בחיים!

עם הגוף לבד [ואפי' השכל - המופלג ביותר שיהיה - הוא רק תולדות הגוף] אדם אינו יכול להגיע למהלך של "נפש חיה". ללא השתמשות בכח המציאותי הנקרא "נשמה" - אין שום סיכוי בעולם שאדם יוכל להגיע לרשב"ע!

הכח היחיד שניתן להגיע איתו לרשב"ע, לחוש אותו כמציאות, לחוש את ה"מאן דנפח מדיליה נפח" - הוא רק ע"י כח הנשמה! נשמה זו נמצאת בתוך הגוף, והגוף כביכול מעלים אותה. כיצד יגיע האדם למצב שנשמתו תהיה אצלו בגלוי? - בהכרח עליו להשתמש עם הכח שנוצר ע"י הנשמה והגוף - כח הדיבור - וכשהוא משתמש עם כח זה, הוא מחבר את הנשמה לתוך גופו, ואז הנשמה אצלו יכולה לבוא לידי גילוי.

שלמה המע"ה לימדנו יסוד חשוב: "כל עמל האדם לפיהו" (קהלת ו, ז). עלינו לדעת כי פסוק זה אינו סגולה בעלמא או איזה רעיון נחמד. כתובה כאן הנקודה היסודית איך עובדים את הקב"ה! "כל עמל האדם לפיהו" פירושו שהכח לעבוד את הקב"ה באמת הוא ע"י כח הדיבור. מי שרוצה לדלג על כח זה, אינו יכול להגיע אל הקב"ה!

שני סוגי דיבור

עתה נתבונן ונראה: משה רבינו, בזמן שנשלח אל פרעה היה "כבד פה וכבד לשון" (שמות ד, י). היכן הוא התרפא? מתי הוא זכה להגיע לרפואה גמורה? - רק במעמד הר סיני, כשקרע הקב"ה את כל הרקיעים והראה להם ש"אין עוד מלבדו"! אותו כח של "אין עוד מלבדו" הוא הכח שתיקן למשה רבינו את כח הדיבור שלו. כל זמן שהנשמה לא היתה בגלוי, דיבורו של משה רבנו לא היה שלם. רק כאשר היה גילוי גמור של אלוקות - אז הגיע כח הדיבור של משה למדרגת דיבור גמור.

ישאל השואל: אם כן למה אנחנו יכולים לדבר טוב? הרי אצל רוב האנשים אין הנשמה נמצאת בגלוי?

אוי! כמה שהנקודה הזאת אמיתית, כמה שהיא מעלימה את האמת. נשמתו של משה רבינו לא נתנה לו לדבר, כי רצתה שהדיבור יהיה מן הנשמה, וכשהדיבור היה עומד לצאת מן הגוף, הנשמה עצרה ולא נתנה לגוף לדבר.

אדם יכול ח"ו לקחת את כח הדיבור, להורידו ממדרגתו ולדבר ע"י כוחות הגוף. זהו דיבור של גוף ולא דיבור של נשמה, מעין מה שרואים אנו שלחיות ישנה שפה ולעופות יש שפה והם מצפצפים, והרי עליהם לא נאמר: "ויהיו לנפש חיה - לרוח ממללא". אם כן, יכול אדם, חלילה, לדבר, אבל דיבוריו הם בעצם כעין דיבורים של חיות ועופות, אלו צפצופים ריקים בעלמא!

כלומר, אדם לומד תורה ומדבר, אדם מקיים מצוות ומדבר, אבל ישנו סוג של דיבור שבכוחו לעורר את הנשמה, וישנו דיבור שהוא בבחינת צפצופים ופטפוטים בעלמא, אך אין בו את העצמיות של האורייתא, את העצמיות של החלק אלו-ק ממעל, שיעורר באדם את הנקודה האמיתית.

דבר מופלא בענין זה מצינו בירושלמי (ברכות פ"א): "אמר רבי שמעון בן יוחאי: אילו הוינא קאים על טורא דסיני בשעתא דאיתיהיבת תורה לישראל, הוינא מתבעי קמי רחמנא דיתברי לבר נשא תרין פומין חד דהוה לעי באורייתא וחד דעביד ליה כל צורכיה" - אילו הייתי במעמד הר סיני כשניתנה תורה לישראל - כך אמר רשב"י - הייתי מבקש מהקב"ה שיברא לאדם שני פיות, אחד לדברי תורה ואחד לדברי חולין. כמו שיש לאדם שני אוזניים ושני עיניים, כך היה מבקש שיהיו לו שני פיות.

מדוע, לשם מה?

כי הטעם לכך שהדיבור שלנו אינו מעורר אותנו אל הנשמה הוא, משום שאנו מורידים את הדיבור למדרגת "צפופי עופות". אילו היו לאדם שני פיות, וכמו שרצה רשב"י, גם אם אדם היה מדבר בפה אחד צפופי עופות, לכה"פ היה לו פה נוסף שיעורר את נשמתו.

אבל רצונו יתברך היה שלא יהיו לאדם שני פיות, אלא פה אחד שיהיה או בבחינת פה קדוש, או שירד למדרגת צפופים בעלמא.

למדנו, אפוא, יסוד גדול: הדרך להגיע לאמונה חושית, לעורר את הנשמה ולהגיע להתקרבות אמיתית לרבש"ע, היא ע"י "האמנתי כי אדבר". ובפרקים הבאים נשתדל בעזהש"י"ת לבאר בארוכה כיצד עלינו להשתמש עם כח הדיבור על מנת לעורר בנו את הנשמה שתהיה בגלוי, והקב"ה יהיה בעזרנו להגיע לידיעת האמת בכל פרט ופרט מעבודתו ית'.

- [בלבבי משכן אבנה - ח"ב] 1]
- [עולם הדיבור] 2]

Source: <https://bilvavi.net/shiur/חושיהנשמההכחלגלותם/בלבבי-ב-004>

Links

[1] <https://bilvavi.net/bilvavi.beis>

[2] <https://bilvavi.net/speech>